

PRISPEVEK NAŠEGA OBČANA CIRILA STANIČA

Pozidava Ljubljanskega barja (II. del)

Pred 50 leti smo polagali v telesa barjanskih cest prvič vodovod. Položili smo litoželezne cevi. Zaradi posednja Barja in cest so cevi popokale. Po osvoboditvi smo jih zamenjali in tudi podaljšali s salonitnimi, sedaj pa že tretjič z alkatenskimi cevmi. Pri tem resničnem dejstvu sprašujem, kam to vodi, ali sploh še kdo kaj pomisli, koliko to stane in kdo bo te cevi četrtič polagal.

Tovariši pri Mestni kanalizaciji opozarjajo, koliko bo šele stala kanalizacija za fekalne vode, ako jo bomo morali nekoč peljati vse od Lip do Ljubljane. Za vsaj 10 km takšnega kanala na povsem vodoravnem terenu, v talni vodi bomo morali zgraditi vsaj pet črpalk. Toda ob naravnih poplavih bo vse to pod vodo, dokler vode ne bodo odtekale v Savo.

Zaradi vsega tega sem pred leti predlagal gradnjo prekopa preko Golovca, sedaj pa po zavrnitvi prekopa predlagam vsaj nujen predor skozi Golovec, kamor bi odtekala odvišna voda, ki bi ob naravnih katastrofah zalila celotno barje preko kritične kote 288,00 ali celo 288,50 m. Pri tej presoji ne pozabimo na dejstvo, da se ob takšnih katastrofah natoči 7 (sedem)-krat toliko

vode na Barje, kolikor jo je ob normalnih razmerah. Barje postane ob poplavih veliko akumulacijsko jezero, ki tako ublaži hitri odtok v Savo, kjer imamo nizdol Zagreba večne težave s poplavo Save.

Ako počemo imeti na Barju še večje posejke velikih površin, tedaj ne samo hiš in cest, potem moramo držati nivoletno talne vode na sedanji višini, ne pa da z nepremišljenimi poglobitvami jarkov trajno znižujemo tudi vso naravno zemljinjo Barja. Iz zemlje izteče voda, ki je do sedaj trajno vzdrževala ravnotežje med nivoletno zemljinjo in nivoletno talno vodo. Zaradi tega so se že velike površine Barja prekomerno posejale, da so že na meji ojezeritve oziroma ob vsakem deževju ogrožene.

Zato predlagam, da sedaj, ko gre v melioracijo vsa površina Barja, od Hauptmance pa do Pijave gorice, ob Iščici in Želimeljščici, da se bo končno yendar postopalo tako, da se sedanja talna voda, ki je ob parcelnih jarkih v Hauptmanci le 50 do 80 cm pod travno rušo, ne bo bistveno znižala, sicer se bo vse še bolj posedlo. Ves predel Barja med Izansko cesto in Golovcem je v glavnem ohranil staro nivoletno, ker

nam ni uspelo regulirati in znižati nivoletno Iščice.

Ne prezirimo dejstva, da ima Splošna vodna skupnost Ljubljana - Sava z rednim vzdrževanjem nivoletne in brežin jarkov ogromno trajnega vsakoletnega dela, ki ni in ne bo nikoli končano. Pri tem vprašanju se pojavljajo še zaščitniki narave, ki so proti razrezu Barja v prekomerne površine geometrijskih pravokotnikov, ki ne dovolijo posek ob jarkih, kar zagovarjajo tudi ribiči in lovci. Gozdarji bi hoteli ob jarkih posaditi zavese platan, vodarji pa temu ugovarjajo. Posestniki pa, ki tam živijo in delajo vidijo le lastne probleme, težko dojemajo, kaj strokovnjaki in interesi za ljubljansko barje ugotavljajo in snujejo. Ob zaključku povsem na kratko: - zagovarjam organizirano usmerjeno gradnjo, - prenehajmo s črnimi gradnjami, - ne zavajajmo prebivalstva na Barju, da jim bomo naredili ceste, kanale, vodo, plin, tramvaj, elektriko in telefon, ker se tega vsi zavedamo, da izven površin usmerjene gradnje tega ne bomo izvršili.

Poglejmo vendar na Rakovo jelšo, ki jo kljub obljubam občine in sedaj mesta nismo prema-

knili z mrtve točke; ali vsaj poskusnega kanala za fekalne vode. Kje so šele ostali zaselki črnih gradenj širom Barja.

Cudimo se, da niti najvišji organi občine in mesta, da celo republika niso uspeli preprečiti gradnjo najnovejšega zaselka črnih gradenj med južno avtocesto in Ljubljano, ki jo imenujejo »Mala Jugoslavija«, ker so se tam naselile vse narodnosti Jugoslavije z izjemo Romov, ki so tam neprijubljani, rešujejo pa ljubljansko smetišče.

Na površinah Barja, ki se trajno posedajo, ni govora, da bi napeljali še občutljivo plinsko napeljavo, ampak si bomo morali pomagati samo z elektriko in najnovejšim predlogom toplotnih črpalk barjanske podzemne vode.

Ne glede na dejstvo, da so strokovne komisije moj predlog za prekop Golovca zavrnile in da ne zagovarjajo moj novi predlog za razbremenitev s predorom skozi Golovec, vztrajam pri svojih zamislih, ker se moramo vsi zavedati, da se Barje dokazano posejda in da bo rešitev ponovne ojezeritve Barja samo prekop ali predor. Vse to pa moramo upoštevati pri nadaljnjih ukrepih na Barju. Pri urbanizaciji Barja v celoti zagovarjam predlog ing. Brežnika, da je najbolj uspešna sanacija nasipavanje površin, ki jih nameravamo koristne uporabiti. To potrjuje tudi vse dosedanje izkušnje, ki smo si jih pridobili z nasipavanjem od Ljubljane do Vrhnike.

Zakaj se selijo starejši ljudje v dom?

Domove starejših je ustvaril novejši čas. Že samo ime pove naj bi bil to nadomestek za resnični dom. Ta je sedaj bistveno drugačen kot je bil pred industrializacijo. Dokler se je podeželje ukvarjalo povečini s kmetijstvom, mesta pa z obrtjo, trgovino, prometom, prosveto in upravo, so bile družine mnogostevilnejše, gosposinj in nekateri družinski člani so ostajali vedno doma. Zdaj so družine manj številne in je večina družinskih članov z gosposinj vred zaposlena izven doma. Stari ostajajo sami doma, prepuščeni sami sebi. Osamljenost starejših zahteva, da družba rešuje njihov problem. Rešuje ga z domovi za starejše občane.

V našem Domu Kolezija je le malo oskrbovancev mlajših od 60 let, ti so le izjeme. Večina pa je starih med 70 in 90 leti, najdejo se tudi stoletniki. Vsak od njih je prestal hudo krizo ločitve od pravega doma, saj je tudi staremu človeku najlepše življenje doma, če ga domači upoštevajo in so mu naklonjeni. Žal pa je preveč takih družin, kjer so stari domačin odveč, kjer ti ne marajo ali ne morejo zanje skrbeti, zlasti če jih prizadeva še kaka bolezenska nadloga in so potrebni še zdravstvene nege.

Poglejmo zdaj nekaj primerov, zakaj nekateri starejši žive v Domu v Koleziji.

Nekaj primerov je, da sta oba zakonca v domu. Otroci so dorasli, odšli od doma, imajo svoje družine in svoj poklic. Stara dva sta ostala sama. Dokler sta še pri moči, opravljata vsakdanje posle. Ko pa eden od njiju oslabi, zlasti če je to žena, drugi zakonec ne zmore sam vse oskrbe. V domu najdeta razen oskrbe tudi zdravstveno pomoč, saj ima dom svojo ambulanto s hišnim zdravnikom, medicinskimi sestrami, negovalkami in strežnicami in svojo lekarno. Tako živita še nekaj časa skupaj in se posvečata drug drugemu. Ko pa eden od njiju umre, ostane zakonski drug v domu, saj se je tam že kar privadil. Tu in tam se zgodi, da preostali zapusti dom.

Oče ali mati živi s sinovi ali hčerini družini. Večkrat je družini v pomoč, postori to ali ono. Odrasli odhajajo v službe, mladi v šole. Stari ali stara je skoraj ves dan sam. Čaka, da pride kdo domov in

pripravi kako jed, ali pa si sam kuha, kakor pač ve in zna. Z leti pade in obleži. Kdo naj mu pomaga? Izpostavljen je stalni nevarnosti, da se mu kaj zgodi, odsotna družina je v skrbeh zanj. To v primeru, če živijo v soglasju in so mu naklonjeni. Če pa pride do nesoglasij in razprtij med snaho ali zetom in taško ali tastom, potem je stari ali stara pravi siromak, peto kolo v družini. Iz zdravstveno-varnostnih in moralno-socialnih razlogov ni druge rešitve kakor odhod v dom starejših.

Mož, ki mu je umrla žena in sta sinova odšla po svoje, se vdrgne poroči, ne iz ljubezni, temveč iz praktičnih razlogov. Druga žena je tudi vdova ali ločenka in ima svoje otroke, več ali manj dorasle, in so ji ti glavna skrb. Novi soprog ji ni kaj prida mar, izkorišča ga in ne skrbi jo njegova bolezen, celo dobrodošla bi ji bila njegova smrt. Mož ji uide v Dom, če ga prej ne reši smrt. Ob živi ženi je slabši ko vdovec.

UNIVERZA ZA III. ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Za učenje ni nikoli prepozno!

Sodelavci in udeleženci Univerze za III. življenjsko obdobje vabijo vse upokojeince in starejše občane, ki se želijo usposobiti za nove dejavnosti in aktivnosti, da pridejo in se vpišejo v izobraževalne krožke, ki jih zanimajo. Uresničili bodo lahko svoje želje po znanju, ki si ga v času obveznega šolanja in poklicne dejavnosti iz različnih razlogov niso mogli pridobiti.

Mnogi se namerajo najdejo po upokojitvi pred problemom, kaj početi sedaj, ko so izpolnili več ali manj vse svoje življenjske dolžnosti; v sebi pa čutijo, da imajo še mnogo moči, želja in hotenja in radi bi še marsikaj opravili v tem življenju sebi v zadovoljstvo. In sedaj, čeprav v ne več rosnih letih, si mora vsakdo sam prizadevati, da najde in se posveti aktivnostim, ki ga bodo zadovoljevale, bogatile in mu predstavljale vsebino nadaljnjega življenja. Skrbeti mora aktivno za ohranjanje telesnih sposobnosti, prav tako pa mora skrbeti tudi za ohranjanje in razvijanje umskih sposobnosti!

Univerza za III. življenjsko obdobje nudi z izobraževanjem številne možnosti učenja na mnogih in raznovrstnih področjih in ima za cilj ohraniti in razvijati umske sposobnosti tudi v starosti, brez ozira na predhodno znanje in formalno izobrazbo! Na univerzi pripravljajo posebej prirejene oblike in načine izobraževanja in udeleženci dosedanjih študijskih krožkov so nad tem navdušeni. Do sedaj so v okviru univerze potekali tečajji francoščine (začetni in nadaljevalni), delo v krožku za slikarstvo in keramiko, novinarstvo, književnost in filozofijo, pa tudi začetna predavanja o novostih v svetu.

Dosedanja povpraševanja in številne prijave narekujejo nadaljevanje dela v že začetih krožkih izobraževalnih in organizacijsko novih izobraževalnih programov. Zato pripravljajo sodelavci univerze za drugi semester naslednje tečaje: učenje angleščine, španščine, nemščine, italijanščine ter vejetno tudi nekaterih slovenskih jezikov; na novo bo vpeljan krožek za zgodovino, za glasbeno izobraževanje, za računalništvo in predavanja o ekologiji. Ob pobudah upokojeincev in starejših bo verjetno zaživel učenje še kakšnih drugih zanimivosti.

Vabljeni so torej vsi starejši občani, ki želijo z znanjem in v družbi sovrstnikov uresničiti kakšne svoje neizpolnjene mladostne želje!

Dr. Marinka Kremžar

Sedež Univerze za III. življenjsko obdobje je v Domu starejših občanov Marije Drakster-Marjane, Bjeđičeva 15, Ljubljana - občina Šiška, tel. 572-464. Tam dajejo tudi vse informacije in sprejemajo prijave.

Še ne stara žena je imela hišico, in nekaj zemlje v bližini Ljubljane in nezakonskega sina. Živčno je zbolela in prepustila imetje sinu. Ta je hišo in del zemlje prodal. Mati je zdaj v Domu. Sin jo je v štirih letih dvakrat obiskal, poslovno, za svojo korist.

Neka upokojenka je starše zgubila že kot otrok. Po čudnih naključjih so jo vzrejali v nekem ženskem samostanu v Avstriji. Ko je dosegla polnoletnost, je prišla v domovinsko občino pokojnih staršev in se šele tedaj naučila slovensko. Bila je delavka, nazadnje kurirka v neki ustanovi v Ljubljani. Prestala je hudo operacijo in je zdaj kot invalidska upokojenka v Domu.

Mati je zapustila svoj dom in prišla sem s sinom, ki je odrasel fant, a duševno nerazvit. Zdjaj bivata vse dni skupaj v sobi, le zvečer pred spanjem se sprehajata po dolgem hodniku.

Nekaj oskrbovancev, ki so jim amputirali eno ali celo obe nogi, je našlo zavetišče v tem domu. Na invalidskih vozičkih preživljajo svoje dneve. Svet se jim je silno zožil, dosegljivi so jim samo skupni domski prostori, pločnik in park ob Domu.

Velik del oskrbovancev so vdove in vdovci, ločeni od svojih, ki pa še vedno v mislih žive z mladimi družinami in jim posvečajo starševsko skrb. Svoji jih prihajajo obiskovat, nekatere vsak dan, nekatere zelo poredkoma. Včasih se mimogrede oglasijo za pol ure, ko se peljejo na vikend. Le malo je oskrbovancev, ki so še zmorni, da hodijo iz Doma domov, v mesto ali na sprehod po bližnji okolici Doma.

Še bi lahko našteval razne primere, vendar pri vseh ugotovimo, da sta jih prignala v dom osamljenost in bolezen. Mnogi si v domu najdejo stalno družbo, mnogi pa tudi tu živijo več ali manj osamljeni. Uprava se trudi, da jim osamljenost olajša z radiom, televizijo, s prirejanjem konceptov in raznih nastopov, predavanj z diafilmi, s knjižnico, z zaposlitvijo pri izdelovanju ročnih del in z razstavami ter z vsakoletnim izletom in piknikom. Člani Zveze borcev, ki jih je v domu številna skupina, priredijo vsako leto še svoj borčevski večer. Tudi sami od sebe ustvarjajo oskrbovanci manjše družbe oseb s podobnimi interesi, se shajajo, razgovarjajo in zbujejo spomine, saj ima vsakdo od njih za seboj svoj doživeti roman.

Prof. France Planina

Človek se ne rodi mlad, mlad postane (Michelet)

FRANCOŠČINA, ŠPANŠČINA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Za tiste, ki niso več aktivno zaposleni

Človek se uči vse življenje in tretje življenjsko obdobje ni čas, ko bi se lahko prenehali izpopolnjevati. Potrebne toplih solidarnih stikov z drugimi, želi si napredovati z drugimi in v spodbudnem, sproščnem ozračju majhne učne skupine je to mogoče. Izobraževalni program je hkrati »program življenja« (obiskovanju kulturnih prireditev in ustanov, študijski izleti...).

V tem semestru Univerza za tretje življenjsko obdobje že tretjič odpira vrata slušateljem tretjega življenjskega obdobja in zanje pripravljata študijska srečanja iz francoskega in španškega jezika.

Izobraževalne stopnje in predvideni urnik: Francoščina začetna stopnja: torek-četrtrek od 9. do 10.35

Francoščina nadaljevalna stopnja: torek - četrtrek od 10.45 - 12.20

Francoščina konverzijska stopnja: ponedeljek od 10. do 11.35

Španščina začetna stopnja: ponedeljek - četrtrek od 17. do 18.35.

Tečajji so se sicer pričeli v prvih dneh oktobra, a vseeno, se še lahko odločite, pridite na Vilharjevo 21!

Krajani KS Barje, Peruzzi in Kozarje preberite!

Za področje omenjenih KS iščemo raznašalce, ki bodo vsem gospodinjstvom dostavljali naše glasilo Naša komuna. Raznašanje je honorirano. Interesenti naj se javijo:

v KS PERUZZI - Pot k ribniku 20 - tel. 217-307

v KS BARJE - Izanska 305 - tel. 211-393

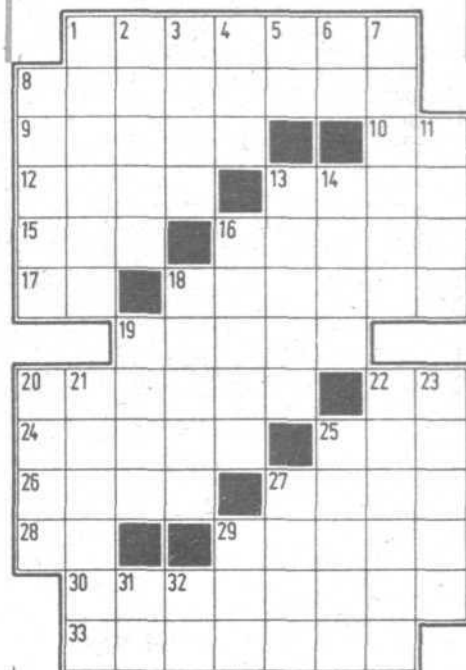
v KS KOZARJE - Dolgi most 4 - tel. 263-925.

Križanka za vas

VODORAVNO: 1. visoko obuvalo, 8. članica politične stranke, 9. dodatek k pogodbi, 10. avtomobilska oznaka Zrenjanina, 12. starogrška filozofska šola, 13. navihan fant, 15. melišče v gorah, 16. slovenski slikar in grafik (Maksim), 17. simbol za aluminij, 18. suh človek, 19. eden od naših protestantskih piscev (Sebastian), 20. črnogorska reka, 22. okrajšava za »severozhod«, 24. norost, bedarija, 25. nordijski izraz za smuč, 26. tekoča voda, 27. žabja okončina, 28. avtomobilska oznaka Kranja, 29. panj za sekanje drv, tnal, 30. nabiralec okusnih morskih školjk; tudi vrsta gobe, 33. časnikar, žurnalist.

NAVPIČNO:

1. začetnik slovenske grafike, slikar in ilustrator (Saša), 2. potomec romanskih priseljencev v južni Ameriki, 3. palica za čiščenje pluga, 4. krvoločna žival iz rodu mačk, 5. vzklid veselja, 6. krtica za »nogometni klub«, 7. gozdna žival z dvema črnima progama na glavi, 8. živalska vrsta, 11. brezpravno ljudstvo pod Turki, 13. italijanski politik, večkratni predsednik vlade (Giuseppe), 14. sovraštvo, mržnja, 16. možno zadovoljstvo, 18. livada, 19. nočno popivanje, 20. ime ameriškega pisatelja Twaina, 21. znana Webrova opera, 22. albansko mesto ob istoimenskem jezeru, 23. pomožni duhovnik, namestnik, 25. znojna kaplja, 27. zagozda, 29. rdeča telesna tekočina, 31. solmizacijski zlog, 32. okrajšava za »televizijo«.

NAŠA KOMUNA

GLASILO OK SZDL LJUBLJANA VIČRUDNIK - UREJATA IZDAJATELJSKI SVET (PRESEDAJNIK DR. DESAN JUSTIN) IN UREDNIŠKI ODBOR - ALOJZ DOLNIČAR, STANE DROLJČ, JANJA DOMITROVIČ (GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA), MIRO PETJE, BOJAN SIMONIČ. TEHNIŠKI UREDNIK IVAN ŽITKO - UREDNIŠTVO NAŠE KOMUNE - LJUBLJANA TRG MDB 14 - TELEFON 221-191 ali 221-188 - TEKOČI RAČUN SDK: 50101-678-51168 - ROKOPISOV IN FOTOGRAFIJE NE VRAČAMO - TISK ČGP DELO, LJUBLJANA - GLASILO PREJEMAJO VSA GOSPODINJSTVA V OBČINI BREZPLAČNO - GLASILO NAŠA KOMUNA IZHAJA ŠTIRINAJSTDENEVNO V NAKLADI 26.000 IZVODOV